

Webwijzer lokale gezondheidsgegevens in Vlaanderen

Bij het opmaken van een lokaal gezondheidsplan is doorgaans de eerste struikelblok de zoektocht naar gegevens om de omgevingsanalyse mee te stofferen. Het is anno 2005 in Vlaanderen - en iets minder in Brussel - nog niet evident om alle data over gezondheidstoestand, over gezondheidsgedrag en over een gezonde omgeving tot op het lokale niveau te vinden. Met deze webwijzer geven we u niet enkel enige adressen waar lokale data downloadbaar zijn maar vooral ook sites waar Vlaamse of provinciale gegevens beschikbaar zijn. Bij de interpretatie daarvan kan je deze dan koppelen aan andere kenmerken van de eigen gemeente (bijvoorbeeld stedelijk of landelijk) die een idee kunnen geven in hoeverre de Vlaamse gezondheidsgegevens ook in de eigen gemeente valabel zijn.

Bruno Buytaert (VIG) m.m.v. de werkgroep Lokaal Gezond:
Griet Geeraert, Willy Smeulders,
Liesbeth Van Peer, Griet Verhesen
en Kizi Vervest

© VIG v.z.w., 2005
G. Schildknechtstraat 9,
1020 Brussel

Alles uit deze uitgave mag worden overgenomen mits duidelijke bronvermelding.

Enkele korte adviezen

- Zoektochten naar gegevens hebben een olievlek-effect: hoe meer data je verzamelt, hoe meer specifieke gegevens (bijvoorbeeld over steeds beperktere doelgroepen) ook nog relevant blijken. Een afbakening van welke data je nodig hebt kan je maken aan de hand van beleidsopties die reeds gemaakt werden (bijvoorbeeld de globale keuze in een lokaal sociaal beleidsplan om de noden die door vergrijzing ontstaan, tegemoet te komen).
- Gegevens uit onderzoek voorleggen aan relevante stakeholders (bijvoorbeeld aan eerstelijnszorgers) geeft extra informatie over de herkenbaarheid van de problematiek in de eigen buurten of gemeenten. Het werkt daarenboven motiverend voor participatie aan het beleid.
- Leemtes in beschikbare data geven een aanwijzing welke gegevensverzameling in het beleidsplan moet ingeschreven worden (bijvoorbeeld monitoring diabetes bij allochtonen).
- Naast kwantitatieve vormen kwalitatieve gegevens een belangrijk uitgangspunt voor de te nemen beleidsopties. Via enquêtes, rondetafels, focusgroepen, ... kunnen zowel de ervaring van intermediaire organisaties als van de bevolking in kaart gebracht worden, en vergeleken met de cijfergegevens.
- Veel materiaal is al verzameld in andere omgevingsanalyses (bijvoorbeeld van het gehele lokaal sociaal beleidsplan). Een wederzijdse bevruchting is aangewezen.

Spreiding van de sterfte-oorzaken per leeftijd in Vlaanderen

- Gegevens op gewestelijk niveau (Vlaanderen, Brussel) op basis van registratie (2001-2002) te vinden op:

www.wvc.vlaanderen.be/gezondheidsindicatoren

Een goede basis om de keuze van leeftijdsgroepen op te baseren. Zo is bijvoorbeeld zelfmoord de belangrijkste doodsoorzaak bij Vlaamse mannen in de middenleeftijd.

- De sterfte-atlas van Vlaanderen geeft visueel **en per gemeente** aan welke oorzaken (in categorieën) relatief veel of minder voorkomen. Deze gegevens zijn gebaseerd op cijfers tot 1999. Eveneens te vinden op:

www.wvc.vlaanderen.be/gezondheidsindicatoren

Sterfte-oorzaken die in de eigen gemeente of regio hoger liggen dan gemiddeld te verwachten is in Vlaanderen kan je hier opsporen. Je kan de gegevens vergelijken met andere regionale kenmerken. Zo kan je *mogelijke* oorzaken of minstens samenhang ontdekken. Bijvoorbeeld: samenhang tussen het percentage van de gemeentebestuurders die een laag inkomen heeft en de levensverwachting. Socio-economische en demografische gegevens zijn in hetzelfde bestand beschikbaar zodat je de correlatie kan berekenen.

Potentieel vermijdbare sterfte: relatief aantal sterftes die door een veilige en gezonde omgeving, door optimale preventie en zorg voor iedereen vermeden kunnen worden.

www.wvc.vlaanderen.be/gezondheidsindicatoren

Gezondheidstoestand en ziekte in Vlaanderen

- Oorzaaksgerelateerd: gegevens met betrekking tot incidentie van hart- en vaatziekten, kanker, ... zijn raadpleegbaar via: www.wvc.vlaanderen.be/gezondheidsindicatoren
- Per gewest vind je de lichamelijke en de mentale gezondheidstoestand beschreven en becommentarieerd op basis van de gezondheidsenquête van 2001. Belangwekkend zijn de gegevens over de subjectieve gezondheid die in Vlaanderen ervaren wordt. De cijfers van de enquête van 2004 komen in de loop van 2005 ter beschikking. Socio-economische verschillen, geoperationaliseerd in opleidingsniveau, worden telkens aangegeven. www.iph.fgov.be/sasweb/his/nl/Navj_NL.htm
- De verbanden tussen het voorkomen van ziekte en samenlevingsfactoren worden op dezelfde site per gewest (Vlaanderen, Brussel, ...) beschreven onder de noemer "gezondheid en samenleving"
 - a. *Toegankelijkheid van zorg en preventie*
 - b. *Conclusies over socio-economische verschillen*
 - c. *Gezondheid en omgeving*
 - d. *Ongevallen en veiligheid*
 - e. *Sociale gezondheid*
- Doelgroepsspecifieke gegevens en regionale cijfergegevens over verwante data zoals armoede geven de mogelijkheid om te vergelijken met de gezondheidsgegevens: jaarlijkse bijdrage in VRIND: <http://aps.vlaanderen.be>
De gegevens die hierboven genoemd zijn m.b.t. sterfte en ziekte kan je altijd opdelen naar leeftijd en geslacht.

Risicofactoren in leefstijl

Rookgedrag

- Analyse van de Vlaamse onderzoeks-gegevens op www.vig.be. Recente enquêtes op www.kanker.be. Gegevens van de gezondheidsenquête 2001: www.iph.fgov.be/sasweb/his/nl/Navj_NL.htm

➤ Doelgroepsspecifieke gegevens:

- Bij jongeren: gegevens van (on-) gezond gedrag op basis van bevraging van schoolgaande jongeren in Vlaanderen. Ook het onderscheid per opleidingssoort wordt gemaakt: <http://allserv.ugent.be/~cvereeck/hbsc/>
- Naargelang sociale kenmerken kan je je baseren op de morbidat studie op: www.iph.fgov.be
- Volgens opleiding en inkomen.
- Op basis van de gezondheidsenquête (per opleidingsniveau): www.iph.fgov.be/sasweb/his/nl/Navj_NL.htm

Voedingsstatus en voedingsgewoonten

➤ Algemeen

- Analyse van de Vlaamse onderzoeksgegevens op: http://www.vig.be/content.asp?nav=themas_voeding&selnav=439 en http://www.vig.be/content.asp?nav=themas_voeding&selnav=465
- Overzicht bestaande studies m.b.t. voeding via Morbidat: <http://www.iph.fgov.be/epidemo/morbidat/nl/styl/NUTR.htm>
- Gegevens met betrekking tot de BMI: IPH (1999). Gegevens omtrent de gezondheidsenquête (resultaten 1997 & 2001, gegevens 2004 worden verwacht in 2005). Te raadplegen op: <http://www.iph.fgov.be/epidemo/epinl/crospnl/hisnl/table.htm>
- Gegevens van de gezondheidsenquête 2001 (gegevens 2004 worden verwacht in 2005) i.v.m. voedingsstatus en voedingsgewoonten): <http://www.iph.fgov.be/epidemo/epinl/crospnl/hisnl/table.htm>
- Voedselconsumptiepeiling België (gegevens verwacht december 2005): <http://www.iph.fgov.be/epidemo/epinl/index5.htm>
- Consumptiegegevens thuisverbruik: te bevragen www.vlam.be en www.gfk.be
- Huishoudbudgetenquête, besteding inkomen aan o.a. voeding: http://mineco.fgov.be/ministry/annual_report/annual_report_2001/E8_nl.htm

Hygiëne en voedselveiligheid

- Platform Veilig Voedsel: www.veiligvoedsel.org en www.oivo.be
- Federaal agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen: www.favv.be

Doelgroepsspecifieke gegevens

- Volwassenen en ouderen: voedselconsumptiepeiling België (gegevens verwacht december 2005 voedingsinname vanaf de leeftijd van 16 jaar) op voedingsstoffen en voedingsmiddeleniveau, BMI-gegevens: <http://www.iph.fgov.be/epidemie/epinl/index5.htm>
- Bij jongeren (11-18 jaar): gegevens van (on-) gezond gedrag op basis van bevraging van schoolgaande jongeren in Vlaanderen (voedingsmiddelen-niveau, schoolniveau): <http://allserv.ugent.be/~cvreeck/hbsc/>
- Bij jongeren (14-18 jaar): gegevens op voedingsstoffen- en voedingsmiddelen-niveau, BMI-gegevens: www.nice-info.be, PROF, Nutrinfo, december, 1998 artikel 'Jongeren scoren slecht voor het vak gezonde voeding op school'.
- Bij kleuters: www.123aantafel.be (voedingsmiddeleniveau)
- Volgens opleiding en inkomen: op basis van de gezondheidsenquête (per opleiding) <http://www.iph.fgov.be/epidemie/epinl/crospnl/hisnl/table.htm>

Lichaamsbeweging

- Gegevens van de gezondheidsenquête 2001 (gegevens 2004 worden verwacht in 2005) i.v.m. lichamelijke activiteit): <http://www.iph.fgov.be/epidemie/epinl/crospnl/hisnl/table.htm>
- Studie Jongeren en Gezondheid: bij jongeren (11-18 jaar): gegevens over lichaamsbeweging, vrije tijd, ... op basis van bevraging van schoolgaande jongeren in Vlaanderen (voedingsmiddeleniveau, schoolniveau): <http://allserv.ugent.be/~cvreeck/hbsc/>
- Overzicht bestaande studies met betrekking tot fysieke activiteit via Morbidat: <http://www.iph.fgov.be/epidemie/morbidat/nl/style/ACTI.htm>

Gezonde omgeving

- Indicatorbevraging over het gevoerde gezondheidsbeleid (educatie, reglementering, aanbod, bevordering) in alle bedrijven en scholen in Vlaanderen:
 - Tabaksbeleid: www.vig.be/content/pdf/VIG_indicatoren.pdf
 - Gezondevoedingsbeleid: www.vig.be/content/pdf/VIG_indicatoren.pdf
- Impact van milieufactoren op gezondheid:
 - Onderzoek naar de relatie milieu en gezondheid bij de Vlaamse bevolking in 8 aandachtsgebieden: www.milieu-en-gezondheid.be/onderzoek/sd3biomonitoring/index.html
 - Overzicht van de milieugegevens in Vlaanderen: www.milieurapport.be
 - Belgische gegevens over astma en luchtverontreiniging: www.iph.fgov.be/epidemie/epinl/crospnl/asthme_nl.pdf
 - Algemene informatie over milieu en gezondheid: www.mmk.be
 - Overzicht van milieugegevens in Vlaanderen op zich om de vergelijking met de gezondheidstoestand te maken: www.milieurapport.be

Medische consumptie, zorg- en preventieaanbod

- Gebruik en toegankelijkheid van gezondheidszorg in Vlaanderen volgens de gezondheidsenquête: www.iph.fgov.be/sasweb/his/nl/Navl_NL.htm
- Preventieve gegevens :
 - Vaccinatiestatus, cardiovasculaire maatregelen en vroegtijdige opsporingen in Vlaanderen volgens de gezondheidsenquête: www.iph.fgov.be/sasweb/his/nl/Navl_NL.htm
 - Percentages per gemeente van de participatiegraad bij de doelgroep aan het programma voor borstkankerscreening: http://www.wvc.vlaanderen.be/kanker/participatie/#gegevens_mammo
 - Vaccinatiegraad bij Vlaamse kinderen (onderzoek 1999): www.wvc.vlaanderen.be/vaccinatie/publicaties/vaccinatiegraad/

Een actuele versie van deze webwijzer zal telkens te downloaden zijn op www.vig.be